

rimbawatch

KENYATAAN MEDIA:

19 PERTUBUHAN NGO CSO MENUNTUT PENGAKHIRAN PENINDASAN HAK TANAH ORANG ASLI YANG BERTERUSAN DI PAHANG

30 September 2026 - Kami, pertubuha-pertubuhan masyarakat sivil dan individu yang menandatangani kenyataan ini, amat prihatin terhadap situasi yang dihadapi oleh Orang Asli di Pahang belakangan ini, khususnya komuniti Orang Asli di Tasek Bera di mana mereka sedang berdepan dengan pengusiran, gangguan, serta penangkapan, malah dijadikan kambing hitam bagi kegiatan pembukaan hutan yang berlaku di Pahang.

Latar Belakang: Pelanggaran Hak di Tasek Bera

Pada bulan Jun 2026, kira-kira 20 buah kampung Orang Asli di kawasan Tasek Bera telah menerima notis pengusiran daripada Jabatan Perhutanan Pahang, di mana mereka diarahkan untuk mengosongkan penempatan dan tanah pertanian mereka. Kampung-kampung terlibat termasuklah Kampung Kuala Serting, Kampung Lubuk Tiang, Kampung Tambangan, Kampung Lenguin, Kampung Gakuyah, Kampung Pathir, Kampung Limbahan, Kampung Mahang, Kampung Ibam, dan Kampung Buloh Nipis. Kampung-kampung tersebut terletak di dalam kawasan Hutan Simpan Kekal Tasek Bera. Sebagai tindak balas, komuniti terbabit bertindak secara kolektif dengan membina sekatan bagi melindungi tanah adat mereka serta memantau aktiviti di wilayah mereka.

Pada 14 September 2026, pegawai-pegawai daripada Jabatan Perhutanan Negeri Pahang dan Jabatan Perlindungan Hidupan Liar telah tiba di Kampung Pathir. Komuniti dimaklumkan tujuan lawatan mereka adalah untuk menjalankan kerja-kerja ukur tanah. Komuniti tersebut menghalang kemasukan pegawai-pegawai berkenaan sementara menunggu penyelesaian berhubung notis pengusiran tersebut, di mana Tok Batin Amir Noor Tan dari Kampung Pathir menggesa agar notis pengusiran itu ditarik balik. Ketegangan ini memuncak sehingga menyebabkan penangkapan lima orang Orang Asli termasuk empat orang wanita pada hari yang sama. Mereka telah dibebaskan pada 16 September 2026. Satu lagi kejadian yang juga melibatkan pihak polis dan komuniti di Tasek Bera turut berlaku di Kampung Kuala Serting pada 23 September 2026.

Perkembangan terkini ini bukanlah satu insiden terpencil, malah merupakan sebahagian daripada trend rampasan tanah yang semakin meningkat di Pahang. Sebagai contoh, pada 9 Februari 2026, seramai 21 penduduk Orang Asli dari Kampung Jemeri di Rompin, Pahang, telah ditahan oleh pihak polis susulan aduan daripada sebuah syarikat yang mendakwa bahawa mereka mempunyai hak untuk membangunkan tanah yang dikatakan milik Sultan Pahang. Menurut kepada kenyataan komuniti, Sultan Baginda telah memperoleh hak milik ke atas ladang kelapa sawit seluas 718 hektar itu—yang dibangunkan oleh pekebun kecil Orang Asli—kurang daripada sebulan sebelumnya, iaitu pada 26 Januari 2026. Tanah tersebut

merupakan sebahagian daripada wilayah tanah adat pekebun kecil kaum Jakun yang telah mengusahakan tanah mereka di situ sejak 10 hingga 13 tahun yang lalu.

Orang Asli Bukan Punca Utama Kehilangan Hutan

Sejak awal tahun 2026, kami mendapati bahawa naratif yang diuar-uarkan di Pahang memberi satu gambaran di mana Orang Asli dilihat sebagai kumpulan yang bersekongkol dengan pihak luar untuk membuka hutan simpan kepada ladang atau tanah pertanian. Sebagai contoh, semasa kejadian di Tasek Bera itu berlaku, media arus perdana dan media negeri berulang kali menyebarkan dakwaan bahawa lebih 7,000 hektar hutan di dalam kawasan Ramsar Tasek Bera yang meliputi keluasan keseluruhan 38,446 hektar telah diterokai. Penerokaan tersebut dikaitkan dengan enam keluarga Orang Asli yang didakwa menggunakan pihak luar untuk mengeksploitasi hak tanah adat bagi tujuan pencerobohan tersebut.

Naratif tersebut adalah tidak munasabah dan tidak adil sekali. Satu artikel terbaru oleh RimbaWatch mendapati bahawa sekurang-kurangnya 72,000 hektar hutan di Pahang di bawah ancaman terutamanya akibat perluasan ladang hutan industri monokultur di kawasan hutan simpan. Pembangunan ladang tersebut adalah suatu program yang disokong oleh kerajaan negeri dan persekutuan. Jika dibandingkan dengan skala ini, aktiviti penggunaan hutan secara tradisi oleh komuniti Orang Asli adalah kecil. Namun, komuniti merekalah yang dijadikan sasaran dan dipersalahkan atas punca utama pembukaan hutan dan bukannya pihak negeri mahupun syarikat korporat.

Wilayah tanah adat Orang Asli telah wujud sejak turun-temurun, malah sebelum negara mencapai kemerdekaan dan sebelum kawasan tersebut diwartakan sebagai kawasan pengeluaran kayu balak. Kajian-kajian telah menunjukkan bahawa wilayah Orang Asli yang dilindungi mempamerkan daya tahan ekologi serta hasil biodiversiti yang luar biasa. Peristiwa-peristiwa seperti penangkapan Orang Asli, gangguan yang berterusan, serta tekanan akibat menerima notis pengusiran atau mendapati tanah mereka kini menjadi milik pihak luar kini memberi satu gambaran realiti yang membimbangkan. iaitu apabila hak Orang Asli terhadap wilayah tanah adat mereka dinafikan, masyarakat Orang Asli di Pahang seumpamanya orang asing di atas tanah adat sendiri dan mereka dijadikan kambing hitam sebagai punca pembukaan hutan secara meluas.

Mahkamah Persekutuan Secara Konsisten Memutuskan bahawa Orang Asli Mempunyai Hak Pemilikan ke Atas Wilayah Tradisional Mereka

Mahkamah Persekutuan dan Mahkamah Rayuan telah berulang kali mengiktirafkan bahawa Orang Asli memiliki hak tanah adat. Hak tersebut dilindungi di bawah Perkara 13 Perlembagaan Persekutuan apabila syarat-syarat penggunaan dan hubungan yang setara dengan tanah adat tersebut dapat dibuktikan (*Rosli Jendut*, [65]). Hak-hak ini wujud lebih awal daripada Akta Orang Asli 1954 dan Kanun Tanah Negara dan tidak perlu bergantung kepada sebarang dokumen hak milik.

Hak-hak tersebut tidak terhad kepada kawasan penempatan sahaja. Sepertimana yang dijelaskan oleh Mahkamah Persekutuan dalam kes *Rosli Jendut*, hak-hak ini turut merangkumi tanah yang menjadi teras kepada cara hidup budaya Orang Asli, seperti kawasan batu nisan dan tapak perkuburan (Rosli Jendut, [99]).

Justeru, menurut Mahkamah Persekutuan, walaupun tiada pewartaan atau dokumen hak milik rasmi, hak pemilikan komuniti Orang Asli di Tasek Bera ke atas wilayah tanah adat mereka wajar diiktiraf dan dihormati.

Cadangan dan Seruan Tindakan

Jurang antara badan kehakiman dan badan eksekutif di negara kita adalah ketara dan amat membimbangkan. Walaupun mahkamah telah berulang kali mengesahkan hak pemilikan Orang Asli ke atas wilayah tanah adat mereka, pengiktirafan tersebut tidak dilaksanakan dalam tindakan pihak eksekutif. Komuniti seperti Orang Asli di Tasek Bera, yang sedang giat berjuang mempertahankan wilayah tanah adat mereka terpaksa menanggung akibat ketidakselarasan ini di mana mereka mengalami pengusiran, penangkapan, dan kemusnahan tanah mereka.

Kami menggesa Kerajaan Persekutuan untuk campur tangan dengan segera bagi melindungi hak serta kesejahteraan Orang Asli, sebagaimana yang diiktiraf oleh Mahkamah Persekutuan dan Perlembagaan. Kami menyeru agar gambaran negatif dan mengelirukan terhadap komuniti Orang Asli dihentikan. Tambahan pula, kami menggesa langkah-langkah berikut diambil:

- Kerajaan negeri Pahang mesti menarik balik semua notis pengusiran yang dikeluarkan kepada komuniti Orang Asli di Pahang, khususnya yang dibuat semata-mata berdasarkan dakwaan bahawa komuniti tersebut mendiami kawasan hutan simpan kekal.
- Kerajaan Negeri Pahang dan agensinya mesti mengadakan rundingan yang benar-benar memenuhi prinsip Persetujuan Bebas, Didahulukan dan Dimaklumkan (FPIC) bersama komuniti yang terjejas bagi sebarang keputusan yang memberi kesan kepada mereka, selaras dengan komitmen Malaysia di bawah Deklarasi Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu mengenai Hak Orang Asal (UNDRIP).
- SUHAKAM mesti menjalankan siasatan bebas terhadap pelaksanaan operasi penguatkuasaan di Tasek Bera, dan hasil siasatan tersebut hendaklah didedahkan kepada umum serta diambil tindakan oleh Kerajaan Persekutuan tanpa berlengah, khususnya dengan mengguna pakai dan melaksanakan syor-syor daripada Siasatan Kebangsaan mengenai Hak Tanah Orang Asal di Malaysia tahun 2013.
- Kerajaan Negeri Pahang dan agensinya (seperti JAKOA) mesti mempercepat dan memastikan ketelusan dalam proses pewartaan Wilayah Adat Orang Asli, serta menetapkan garis masa yang jelas bagi kampung-kampung yang masih menunggu kerja-kerja ukur tanah.

- Kerajaan Persekutuan mesti menghentikan proses pindaan Akta Orang Asli 1954 yang sedang berjalan sehingga pengiktirafan Wilayah Adat yang mempunyai kuasa perundangan yang mengikat dapat dijamin.

- Tamat -

About RimbaWatch

RimbaWatch is a regional, independent watchdog conducting research and analysis on climate-related issues.

For media enquiries, please contact:

RimbaWatch (Kuala Lumpur)

admin@rimbawatch.com

rimbawatchmy.com

Yein +60 126863457